

Diwygiedig 2018-2033 Cynllun Datblygu Lleol

Papur Sefyllfa Byrddau Rheoli Maetholion (NMB)

Mai 2024

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

Papur Sefyllfa: Byrddau Rheoli Maetholion (NMB)

Rôl y Byrddau

Sefydlwyd Byrddau Rheoli Maetholion Cleddau, Tywi a Teifi i ddatblygu a gweithredu Cynlluniau Rheoli Maetholion ar gyfer dalgylchoedd afon y 3 ACA (Ardal Cadwraeth Arbennig) dŵr croyw, trwy arfarnu'r opsiynau a gynigir gan TAG (Grŵp Cyngor Technegol) a Grŵp Rhanddeiliaid, y ddau yn gweithredu ar draws isranbarth y 3 dalgylch. Sefydlwyd y Byrddau Rheoli Maetholion yn 2022. Ffurfiwyd tri NMB yng Ngorllewin Cymru: NMB Afon Tywi, NMB Afonydd Cleddau, ac NMB Afon Teifi. Sefydlwyd y Grŵp Rhanddeiliaid Afonydd yn 2023.

Mae'r Bwrdd Rheoli Maetholion yn gyfrifol am nodi a gweithredu camau sy'n cyrraedd targed cadwraeth afon, a ystyrir yn ACA, sy'n ffafriol o ran ffosfforws, yn ogystal â diwallu anghenion economaidd-gymdeithasol ei chymunedau cyfagos. Trwy hwyluso datblygiadau cyfrifol nad ydynt yn cyfrannu ffosfforws ychwanegol i'r afon.

Amcanion y Byrddau Rheoli Maetholion yw adolygu a dadansoddi'r polisi presennol a'r sylfaen dystiolaeth yn annibynnol. Yn ogystal, maent yn ystyried yr heriau lluosog sy'n ymwneud â rheoli maetholion, ac yn datblygu argymhellion ar y dulliau polisi gorau posibl i leihau llygredd maetholion ym mhob dalgylch afonol.

Aelodaeth

Y Cyngorydd Ann Davies - CSC

Rhodri D Griffiths - CSC

Y Cyngorydd Huw Williams – Powys / Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

Rhian Jardine – CNC

Marc Williams – CNC

Callum Firth - Cadeirydd Grŵp Rhanddeiliaid

Owain George - DCWW

Kelly Jordan – DCWW

Gail Pearce-Taylor – Rheolwr Rhaglen NMB

Y Cynghorydd Clive Davies - CSCe

Russell Hughes - CSCe

Y Cynghorydd Jon Harvey – CSP

Harriet Lavender – CSP

Sara Morris - Arfordir Penfro

Huwel Manley - CNC

Grŵp Rhanddeiliaid Afonydd Gorllewin Cymru

Mae'r grŵp rhanddeiliaid yn cynnwys y cyhoedd a bydd yn gweithredu fel y cnewyllyn canolog gan dynnu llinellau cyfathrebu at ei gilydd ar y mater maetholion o safbwynt nad yw'n sefydliadol. Mae cynrychiolydd o'r Grŵp Rhanddeiliaid yn eistedd ar gyfarfodydd yr NMB ar gyfer pob dalgylch. Yn y modd hwn mae pryderon Rhanddeiliaid yn cael eu porthi'n uniongyrchol i'r Bwrdd.

Nod y grŵp rhanddeiliaid hwn yw pontio'r bwlch hwnnw rhwng rhwydweithiau, uno rhanddeiliaid Gorllewin Cymru a defnyddio'r arbenigedd a'r profiad unigryw sydd gan bob unigolyn er mwyn cyflawni'r un nod cyffredin – gwella cyflwr ein ACAau Afonol gwarchodedig tra'n caniatáu datblygiadau cyfrifol. A thrwy hynny, rhoi ymdeimlad o bŵer i ddinasyddion Gorllewin Cymru a defnyddio eu hasiantaeth i wella cyflwr ACAau afonol gwarchodedig.

Grŵp Cyngor Technegol (TAG)

Rôl y Grŵp Cyngor Technegol is-ranbarthol yw casglu, coladu a dadansoddi data a ddefnyddir i gyflwyno opsiynau i'w cymeradwyo gan y Byrddau. Mae'r Grŵp Cyngor Technegol yn cydweithio i gynhyrchu Cynllun Rheoli Maetholion ar gyfer pob dalgylch.

Mae'r Grŵp Cyngor Technegol yn darparu sylfaen dystiolaeth i'r Byrddau Rheoli Maetholion ac yn cynnwys cynrychiolwyr lefel swyddog o Aelodaeth y Bwrdd, ac arbenigwyr materion allanol lle bo angen. Mae'r bobl yn ystod eang o arbenigwyr mewn meysydd ymchwil a gwaith perthnasol. Mae gan bob aelod gefndir cryf mewn un neu fwy o'r pynciau canlynol: gwyddor

pridd, gwyddor amaeth, modelu maetholion, gwyddor anifeiliaid, hydroleg, ecoleg, dulliau asesu effaith ar ewtroffigedd, ac ansawdd dŵr. Mae'r Grŵp Cyngor Technegol wedi'i wneud o nifer o Weithgorau llai.

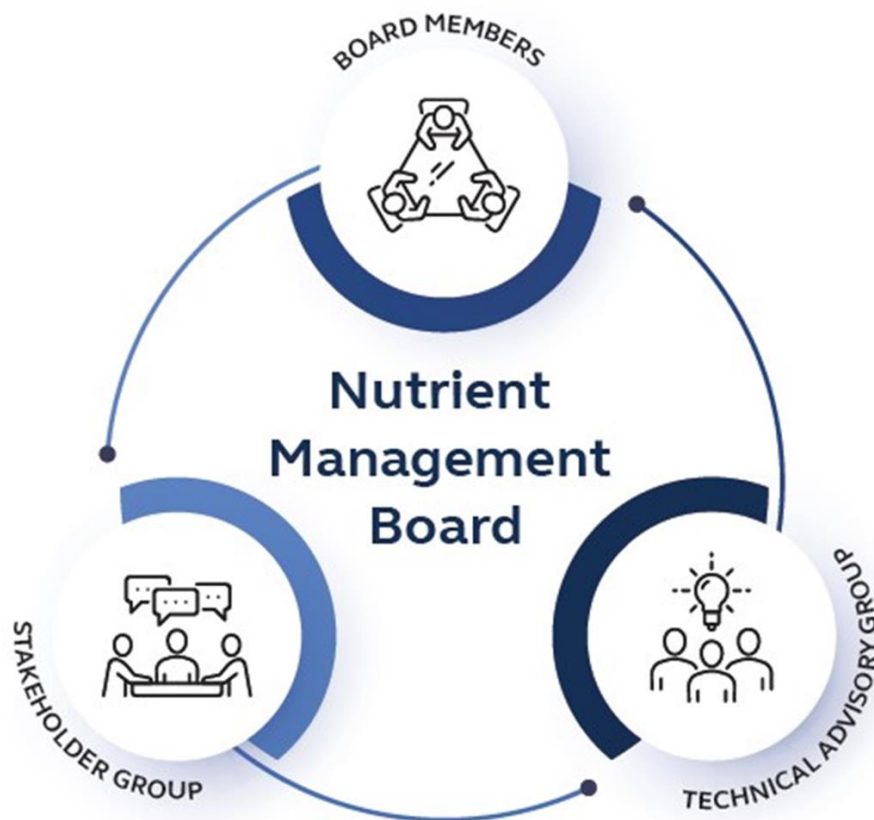
Mae'r Grŵp Cyngor Technegol yn cynnwys nifer o weithgorau llai â ffocws, y grŵp gorchwyl a gorffen a ffrydiau gwaith a gomisiynwyd. Nod y Gweithgorau yw caniatáu ar gyfer dull cyfannol wedi'i bersonoli o reoli ffosfforws yng Ngorllewin Cymru, gan ddefnyddio arbenigedd ar draws sefydliadau a'r cyhoedd. Y tri gweithgor gweithredol â ffocws yw Gweithgor Amaethyddol TAG, Gweithgor Gwyddoniaeth Amaeth TAG, Gweithgor Gwyddoniaeth Dinasyddion TAG a Gweithgor Monitro TAG. Mae rheoli dalgylchoedd yn wyddor cymdeithasol cyn gymaint ag y mae'n un amgylcheddol. Sgiliau pobl; mae pŵer ymgysylltu, trwy fewnwelediad, dylanwad a pherswâd yn allweddol i arferion newidiol sy'n cyflawni gwelliannau ansawdd dŵr.

[Rhyngweithio TAG â'r Bwrdd Rheoli Maetholion](#)

Mae'r TAG yn atebol i'r Byrddau Rheoli Maetholion a ddylai sicrhau bod y camau a nodwyd yn cael eu cyflawni. Dylai'r Byrddau Rheoli Maetholion ddiffinio amcanion y TAG, pennu'r amserlen i gyflawni'r rhain a dal y TAG i gyfrif o ran cyflawni. Gall Byrddau Rheoli Maetholion newid Cadeiryddion TAG neu gau grwpiau TAG yn gyfan gwbl os nad ydynt yn ystyried bod camau angenrheidiol yn cael eu cymryd neu os ydynt yn ystyried bod eu diben wedi'i gyflawni.

[Rhyngweithio TAG â'r Grŵp Rhanddeiliaid \(SG\)](#)

Bydd hyn yn cynnwys sefydliadau ac unigolion sydd â diddordeb yng nghanlyniadau'r Cynlluniau Rheoli Maetholion. Mae Cadeirydd y Grŵp Rhanddeiliaid yn mynychu cyfarfodydd y grŵp TAG ac mae'r Cadeirydd TAG yn mynychu cyfarfodydd y Grŵp Rhanddeiliaid. Yn y modd hwn, gellir gwneud cynnydd o ran camau blaenoriaeth, rhannu gwybodaeth, cymorth a dysgu. Mae Cadeirydd y Grŵp Rhanddeiliaid (a etholir gan y grŵp Rhanddeiliaid yn ôl trefn rota) yn adrodd am bryderon, cynnydd a dyheadau yng nghyfarfodydd chwarterol y Bwrdd.

Figur 1: Rhyngweithio rhwng rhannau

Cynlluniau Rheoli Maetholion

Nod Cynllun Rheoli Maetholion yw adolygu'r sylfaen dystiolaeth gyfredol, nodi ffynonellau maetholion gormodol mewn afonydd, cyfrifo'r maetholion sydd angen eu tynnu, awgrymu ffyrdd o leihau'r llygredd hwn, gydag allbynnau clir a fframiau amser penodol. Bydd Cynllun Rheoli Maetholion hefyd yn nodi unrhyw fylchau mewn gwybodaeth ac yn darparu cyfeiriad clir o ran faint o ostyngiad mewn maeth sydd ei angen a'r lleoliadau mwyaf effeithiol ac angenrheidiol. Hynny yw, cynllun gweithredu clir gyda thargedau i'w cyflawni a therfynau amser i'w cyrraedd. Mae'r Cynlluniau Rheoli Maetholion yn darparu meysydd cyfle strategol i alinio â faint o dynnu maetholion sydd ei angen ynghyd â'r manteision ehangach posibl y gellid eu darparu. Bydd yn cael ei ddiweddarw wrth i wybodaeth newydd ddod i'r fei. Bydd

Aelodau'r Bwrdd yn pleidleisio ar y Cynlluniau Rheoli Maetholion i sicrhau bod y camau a nodwyd yn cael eu cyflawni mewn modd amserol.

Gwefan a Phlatfform GIS

Nod y porth GIS yw darparu'r wybodaeth geo-ofodol sy'n angenrheidiol i lywio'r gwaith o greu a monitro lliniaru yn y dalgylchoedd. Ei nod yw dwyn ynghyd y gweithgareddau presennol yn y dalgylchoedd a chyflwyno'r meysydd cyfle ychwanegol i gefnogi nodau'r Bwrdd Rheoli Maetholion. Gellir ei ddefnyddio gan bartïon â diddordeb i ddylunio mesurau tynnu a lleihau, ac, ynghyd â'r wybodaeth a ddarperir, i gefnogi cymorth.

Rhanddeiliaid	Gwaith a Dogfennau i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r CDLld
Byrddau Rheoli Maetholion (NMB)	- Cylch Gorchwyl. - Grŵp Cyngor Technegol Rhanbarthol ac is-grwpiau TAG. - Grŵp Rhanddeiliaid Afonydd Gorllewin Cymru. - Swyddog Cymorth - Bwrdd Rheoli Maetholion. - Rheolwr Rhaglen y Bwrdd Rheoli Maetholion. - Ecolegydd Niwtral o ran Maetholion - Bwrdd Rheoli Maetholion. - Gwefan Ryngweithiol a Phlatfform GIS. - Cynlluniau Rheoli Maetholion ar wahân ar gyfer Dalgylchoedd ACA Afonydd Tywi, Teifi a Chleddau - Lobïo a chydweithio â Llywodraeth Cymru a CNC i gael rhagor o eglurder lle bo'r angen, er mwyn sicrhau bod modd cyflawni'r cynlluniau - Cyfrifiannell Cyfrifo Maetholion Gorllewin Cymru a Chanllawiau Lliniaru

Tabl 1: Gwaith a Dogfennau i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r CDLld